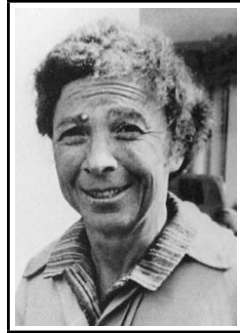

Emma Markovna Trotskaja Lehmer

06.11.1906 – 07.05.2007

Mais 2007 suri 90aastasena vene päritolu ameerika matemaatik EMMA MARKOVNA LEHMER (sünd. TROTSKAJA), kes on tuntud oma algebralise arvuteooria artiklitega, milles käsitletakse pööratavuse seadust.

Ta sündis 6. juunil 1906. a. Samaaras (Kuibõšev, 1935) Tsaari-Venemaal. Aastal 1910 kolis pere (isa, kes oli vene suhkrutootjate esindaja, töö tõttu) Mandžuuriasse Harbini. See oli Vene-Jaapani sõja ajal (1904-05) vene sõjaväebaas, kuid sõja järel jäi Hiina ja Jaapani ühise kontrolli alla.

EMMAT õpetati kodus kuni 14aastaseni, mil avati kohalik kool. Revolutsioon (1917) takistas tal Venemaal tagasitulekut saamaks kõrgharidust. Seetõttu tekkis EMMAL soov saada kõrgharidus Ameerika Ühendriikides. Selleks kogus ta raha andes lastele tunde nii matemaatikas kui muusikas (ta mängis klaverit väga hästi).

Aastal 1924 alustas ta Berkeley's inseneriks õppimist, aga huvitus matemaatikast. Üheks tema professoriks oli DERRICK NORMAN LEHMER, kes on tunnustatud algarvude tabelite koostajana. Uurides tema juhendamisel pseudoruutarve, kohtas EMMA oma juhendaja poega DERRICK HENRYit, kellega ta abiellus enne bakalaureuse kraadi matemaatikas kaitsmist (1928, cum laude).

Bakalaureusetöö teema oli *Numerical Function Applied to Cyclo-tomy*. Nad kolisid Browni ülikooli, kus EMMA sai magistrikraadi ja DERRICK HENRY doktorikraadi (1930). EMMA ei saanudki doktorikraadi ega teinudki selleks pingutusi, sest ülikoolidel oli seisukoht, et mõlemad abikaasad ei tohi koos töötada. Nendel oli kaks last: LAURA (1932) ja DONALD (1934).

EMMA tegeles ka iseseisvalt matemaatikaga, sealhulgas tõlkis inglise keelde PONTRYAGINI raamatu *Topoloogilised rühmad*, mis ilmus Princetoni Ülikooli kirjastuselt (1999). Palju oli ka abikaasadel ühiseid projekte: EMMA LEHMERI 60st artiklist on 21 ühised. Enamus E. LEHMERI publikatsioonidest on arvuteooria vallast.